

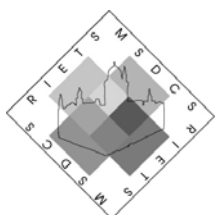
Kollel Yom Rishon

The Laws of Sefiras HaOmer

1. Tosafos Megilla 20b
2. Trumos HaDeshen 1:37
3. Shulchan Aruch 489:7,8
4. Mishna Brurah 489:3, 34,38
5. Shaar HaTziun 489:45,46
6. Biur Halacha 489
7. Sefer HaChinuch 306
8. Shulchan Aruch 489:3
9. Magen Avraham 489:7
10. Shulchan Aruch 489:4
11. Magen Avraham 489:8
12. Ravyah 2:526

Rav Mordechai Willig

Sunday, May 15, 2005

Kollel Yom Rishon is a program of the Max Stern Division of
Communal Services of the Rabbi Isaac Elchanan
Theological Seminary, an affiliate of Yeshiva University

www.KollelYomRishon.org

1. תוספות מסכת מגילה דף כ עמוד ב

כל הלילה כשר לקצירת העומר - אומר ר"ת שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני' דנהי דאיכא סתמא במנחות (דף עא.) דתני נקצר ביום כשר בדיעבד מ"מ סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא דדינא ועוד נראה דאפי' למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתיב (ויקרא כג) תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה וכן כתוב בהלכות עצרת ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא ואחר שברך על הספירה אומר י"ר שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב והיינו טעמא לפי שאין אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ"ק אבל לשופר ולולב יש עשיה.

2. תרומת הדשן חלק א (שו"ת) סימן לו

שאלה: אם ספק לאחד, אם ספר לילה אחת או לאו, האיך יעשה מכאן ואילך, יספור בברכה או לאו?
תשובה: יראה דיספור בברכה מכאן והלאה, ולא מבעיא אם נזכר ספיקתו ביום ההוא, שאז ודאי צריך לספור ביום בלא ברכה, מתוך הספק, ושוב יספור בשאר הלילות בברכה. והכי נהגינן אפילו בודאי שכח בלילה לספור, וסופר ביום בלא ברכה, סופר שוב בברכה, דמיקרי שפיר תמימות, הואיל ולא דילג יום אחד לגמרי, אלא אפילו אם לא נזכר הספק עד לילה השנייה, אעפ"כ סופר בברכה מתוך הספק, ואע"ג דבודאי שכח יום אחד כו', נהגינן ככה"ג דכתב, שכח יום אחד שוב אינו סופר, פ"י בברכה, דבלא ברכה מאי נפקא מינה, ודלא כתוס' במנחות פ' ר' ישמעאל /דף סו ע"א/ דכתבו, דאין נראה. ולא יתכן פסק הלכות גדולות, ודלא כאשירי נמי דכתב שיליה פסחים בשם ר"י, דכל לילה מצוה בפני עצמה, ואם לא ספר באחת, מצוה לספר באחרות, מ"מ אע"ג דלא נהגינן כוותיהו, בודאי לא ספר ככה"ג בספק, מצינו למיסמך עלייהו. דמצאתי בספר א"י הגדול דראבי"ה סבר, דספירה בזמן הזה דאורייתא, ופסק מתוך כך, דהבעיות דלא איפשרות בתלמודא אזלינן בה לחומרא לגבי ספירה, וצריך לחזור ולספור כמו גבי ספק אמר וציב, ספק לא אמר, חוזר משום דאורייתא היא, כל זה כתב ראבי"ה. וא"כ בנ"ד נמי, מצוה הוא לספור מתוך הספק, שלא סיפר /שמא צ"ל: ספר/ הלילה שעבר, ואע"ג דהתוס' במנחות, ואשירי בשם ר"י דלעיל, פליגי בהדיא בהא, וסבירא להו דספירה בזמן הזה, אינו אלא מדרבנן, זכר למקדש, הא אינהו נמי סבירא, דכל לילה מצוה בפני עצמה, וא"כ שפיר סופר בברכה, ומי מזיקני דבהא ניזול בתרייהו ולא בהא, ולדקדק כולי האי, מאחר דכתבו הגאונים דהזכרת השם בברכה לבטלה, אינו אלא מדרבנן.

3. שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט

סעיף ז - שכח ולא בירך כל הלילה, יספור ביום בלא ברכה.
סעיף ח - אם שכח לברך באחד מהימים, בין יום ראשון בין משאר ימים, סופר בשאר ימים בלא ברכה; אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, יספור בשאר ימים בברכה.

4. משנה ברורה סימן תפט

(ג) מתחילין לספור וכו' - ונשים ועבדים פטורות מצוה זו דהוי מ"ע שהזמן גרמא וכתב המ"א מיהו כבר שויה עלייהו חובה וכמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור וכתב בספר שולחן שלמה דעכ"פ לא יברכו דהא בודאי יטעו ביום אחד וגם ע"פ רוב אינם יודעים פירוש המלות:
(לד) בלא ברכה - דיש לחוש לדעת הפוסקים דאין זמן ספירה אלא בלילה וכשמברך ביום הוא לבטלה מיהו מכאן ולהבא סופר בכל לילה בברכה ולא הוי כדילג יום אחד לגמרי שאינו סופר עוד בברכה וכדלקמיה:
(לח) יספור בשאר ימים בברכה - דאיכא ספק ספיקא שמא לא דילג כלל ואת"ל שדילג שמא הלכה כאותן פוסקים דכל יום הוא מצוה בפ"ע. וה"ה בכל דבר שדינו לחזור ולספור בלי ברכה מחמת ספק אם לא חזר וסיפר יספור שארי לילות בברכה [אחרונים]. ולכן אם טעה בימים ולא טעה בשבועות או טעה בשבועות ולא טעה בימים דדינו לחזור ולספור בלא ברכה וכנ"ל בסק"ח אם לא חזר וסיפר אפ"ה מונה שאר ימים בברכה ועיין ביאור הלכה:

5. שה"צ סימן תפט

ס"ק מה - כדבריה תה"ד מובא בב"י ומשום דהוי ס"ס לחיובא ספק בדיעבד ספירה זמנה כל המעל"ע ואת"ל כדעת הפוסקים דאין ספירה ביום אעפ"כ הרבה פוסקים מסכימים דאין הימים מעכבין זה את זה ולענין זה לא בעינן תמימות עיין בתוס' מנחות דף ס"ו ובשב"ל בשם רבינו ישעיה הנ"ל וכן הסכימו המאמר מרדכי ונהר שלום ושאר אחרונים דלא כפר"ח שסובר דלפי מאי דחיישינן לדעת הפוסקים שלא לברך ביום וע"כ משום דבעינן תמימות וא"כ לסברא זו בדילג

יום אחד לגמרי ג"כ אינו רשאי לברך משום דבעינן תמימות וזה אינו הכרח כמו שמוכח בתוספות מנחות ובשבולי לקט הנ"ל:

ס"ק מו - פר"ח וש"א וכ"ש אם ספק זה שדילג לא היה על יום ראשון כ"א על שאר הימים בודאי יספור שאר הימים בברכה דבזה דעת רוב ראשונים דמחויב מדינא לספור שאר הימים עיין בטור ובהלכות רי"ץ גיאות:

6. ביאור הלכה סימן תפט ד"ה * בלא ברכה

בלא ברכה - כתב בנהר שלום מי שמתו מוטל לפניו באחד מימי העומר יספור ביום לאחר קבורת מתו בלא ברכה ולא דמי לתפלה דאין מתפלל בתורת תשלומין כדאיתא ביו"ד סימן שמ"א כיון דבעיקר זמנה הוי פטור דהכא למ"ד דמונה אותה אף ביום לאו בתורת תשלומין הוא ללילה אלא דחיובה נמשך עד סוף מעל"ע כדמשמע מרמב"ם פ"ז מתו"מ ודמי להבדלה שמבדיל ביום א' אחר קבורת מתו דעיקר זמנה הוא עד יום ד' ולפ"ז שסופר ביום יוכל לספור שאר ימים בברכה מיהו אם נמשך קבורתו כל היום באופן שלא נשאר לו פנאי לספור אחר קבורת מתו אין לו לספור עוד בימים הבאים בברכה דמה לי אם שכח לספור ומה לי אם נפטר לספור אידי ואידי לא הוי תמימות ע"ש והנה מה שהחליט דלמאן דמחייב לספור ביום אינו מטעם השלמה אין זה ברור כ"כ עיין באו"ז סי' שכ"ט מש"כ בשם אבי העזרי ובעיקר הדין מאי דפסיקא ליה דאונן פטור מספירה הרב נוב"י מה"ק ח' או"ח סי' כ"ז מסתפק בזה ע"פ מש"כ מהרש"ל בת' סימן ע' דלא מכל הדברים אונן פטור ומגבב שם איזה סברות דאיכא למימר דגם מספירה לא פטור ובעיקר משום דבזה לא מיטרד ולא מתבטל בשביל רגע זו מלעסוק במתו ומצרף גם דעת איזה פוסקים דאונן פטור אבל רשאי לקיים וע"פ כל זה דעתו דיספור בשעה שמתו מוטל לפניו בלא ברכה ושוב יכול לספור בכל הימים בברכה מאחר דבלא זה יש פוסקים דלא בעינן כלל תמימות עי"ש והעתיקו הגאון רעק"א בהגהותיו:

7. ספר החינוך מצוה שו

ויש שאמרו שמי ששכח ולא מנה יום אחד, שאין יכול למנות עוד באותה שנה, לפי שכולן מצוה אחת היא, ומכיון ששכח מהן יום אחד הרי כל החשבון בטל ממנו. ולא הודו מורינו שבדורינו לסברא זו, אלא מי ששכח יום אחד יאמר אמש היו כך בלא ברכה, ומונה האחרים עם כל ישראל.

8. שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ג

המתפלל עם הצבור מבעוד יום, מונה עמהם בלא ברכה. ואם יזכור בלילה יברך ויספור. הגה: ואפילו ענה אמן על ברכת הקהל, אם היה דעתו שלא לצאת, יחזור ויברך ויספור בלילה (ב"י בשם רשב"א).

9. מגן אברהם אורח חיים סימן תפט ס"ק ז

המתפלל עם הצבור וכו' - ז"ל הרשב"א סי' רל"ה מי שאמר זה למנות עם הצבור מבע"י תלה בוקי סריקי ברבינו דכל שמנה מבע"י לא עשה ולא כלום ואדרבא כמעיד מה שאינו ואם מתירא שמא ישכח בספירה ויסמוך על ספירה זו כמו בק"ש של ערבית א"כ כבר יצא ידי ספירה וכשחוזר ומברך הוי ברכ' לבטל' עכ"ל וכ"מ מ' האבודרהם שסיים אבל הרמב"ם כ' מנה ולא בירך יצא עבב"י מ"מ ס"ל שתקנתו קלקלתו דשמא יצא בראשונה ואסור שוב לברך וא"כ צ"ע למה כתבו הרב"י, ונ"ל דאזיל לשיטת' שפסק בסי' ס' ד' דמצות צריכות כוונ' וא"כ יכוין בלבו אם אזכור בלילה אין אני מכוין לצאת בספיר' זו וכ"מ מ' רמ"א שכ' אם היה דעתו שלא לצאת והגמ"נ כ' דיש מתירין לספור בע"ש מבע"י אחר תפלת ערבית והב"ח כתב דלא קי"ל הכי: ונ"ל דמותר לספור אחר צ"ה אפי' לא התפלל עדיין ערבית אפי' במ"ש דהא לילה הוא לכל מילי ואפי' לקדש ולהבדיל מותר קודם תפל' ומזכ' רצה בב"ה כמ"ש סי' ער"א ורצ"ג וסי' רס"ז, ובס' חנוכת הבית תמה על מה שנהגו לספור קודם ההבדל' דהרי עדיין שבת הוא ע"ש ונ"ל דאין בכך כלום דבאמת שבת כבר חלף והלך לו רק שאסורי' במלאכ' עד שיבדיל כנ"ל:

10. שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ד

מי ששואל אותו חבריו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו: אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו: היום כך וכך, אינו יכול לחזור ולמנות בברכה; אבל קודם בין השמשות, כיון שאין זמן ספירה אין בכך כלום. הגה: וכשהגיע הזמן, אסורין לאכול עד שיספור. ואפילו התחיל לאכול, פוסק וסופר; מיהו אם התחיל לאכול קודם שהגיע הזמן, אינו צריך להפסיק אלא גומר אכילתו וסופר אחר כך (ד"ע למאן דאמר ספירה בזמן הזה דאורייתא).

11. מגן אברהם אורח חיים סימן תפ"ט ס"ק ח

דעתו שלא לצאת - קשה דהא אפ"י בסתם לא יצא דבעי' שיתכוין לצאת כמ"ש סי' ס' ס"ד ואפשר כיון דאסור לברך ברכה לבטלה אם היה סתם אסור לברך שני' כיון די"א מצות א"צ כוונ' כנ"ל:

12. ראבי"ה ח"ב - מסכת פסחים סימן תקכו

ותנן במגילה כל ה[לילה] כשר [לקצ] ירת העומר ולספירת העומר ולהקטר חלבים. והלכה כהך סתמא דבליילה איתא, אבל לא ביום. וכן פסק בהלכות גדולות שאם שכח ולא בירך בלילה לא יברך ביום, מהך סתמא דמגילה, דדייקינן בפרק העומר דלילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום דבתרא פסול. והאי סתמא אתיא כרבי עקיבא דאית ליה כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב <שבת אינה דוחה את השבת> וקיימא לן הכי. וקצירת העומר דחי שבת אליבא דהך סתמא, דלא קיימא לן כהך סתמא דפרק העומר דקתני התם נקצר ביום כשר, ומוכח מההוא סתמא דלא דחי שבת, ואקמינא ליה התם כתנאי. ונראה לי דודאי (אם) כי שכח ולא <בירך בלילה לא> יברך ביום, משום ברכה לבטלה,